

РОЛЬ БІБЛІОТЕК У ПРОМОЦІЇ ЧИТАННЯ З-ПОМІЖ ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ

Левінчук Поліна Олегівна, студентка II курсу (групи ІБАСб-1-23-4.0д.) спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Науковий керівник: Салтикова А.А., старший викладач кафедри інформаційних комунікацій Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Швидкий розвиток технологій створює серйозну конкуренцію для книг, відволікаючи молодь від читання. Це призводить до зниження рівня грамотності, збіднення словникового запасу та загального інтелекту. Книги ж, як відомо, розвивають мову, мислення та уяву. Недостатня кількість читання негативно впливає на освіту, культуру та майбутнє покоління.

Ключові слова: бібліотека, промоція читання, дитяча бібліотека, книжки.

У наш час особливо гострою є проблема із залученням дітей та підлітків до читання як за кордоном, так і в Україні. Навіть поява новітніх технологій на жаль не сприяє популяризації читання, а навпаки, в більшості випадків, знижує рівень зацікавленості. Маючи незліченну кількість швидких і простих способів для розваги, молодь поступово прибирає книжки зі свого вжитку. Але що ж стає наслідками цього? Як вже відомо, книжки є джерелом знань, але також вони сприяють зростанню грамотності та інтелекту. Поповнюється словниковий запас, завдяки чому у майбутньому можна з легкістю виражатися і використовувати свої пізнання у багатьох сферах. Також недостатнє бажання до читання впливає на освіту і культуру населення. Діти зростають без книжок, що у результаті відбивається на їхній успішності у навчанні, і також знижує розвиток творчої особистості. При читанні мозок людини працює, підтримуючи постійне розумове навантаження, завдяки чому значно зменшуються шанси на виникнення проблем з роботою мозку у більш дорослому віці (Електронна бібліотека «Культура України»).

Чим далі, тим важливіше підтримувати читання на більш національному рівні, аби розвивати рівень освіченості молоді. В Україні бібліотеки багатьма способами намагаються залучити дітей та підлітків до читання, являючись організаторами всеукраїнських конкурсів, що охоплюють різні сфери: літературу, творчість та професійну діяльність. У той час, як в багатьох країнах за кордоном, читання є сталою сімейною традицією (НБУВ, 2024).

Якщо говорити детальніше про ризики та наслідки, до яких призводить недостатнє або взагалі відсутнє читання суспільства, то це безумовно погіршення пам'яті, через те що читання є тим чинником, яке змушує нас запам'ятовувати окремі деталі, таким чином тренуючи мозок. Читаючи книгу, людина осмислює сюжет та обробляє інформацію, навчаючись критичного мислення,

яке неодмінно знадобиться у майбутньому. Книга також допомагає тренувати концентрацію, це особливо важливо у наш час, коли дітям та підліткам важко зосереджуватися на чомусь занадто довго (Єфремова, 2022).

Також читання може знімати стрес, допомогти подолати депресію і загалом покращити стан людини. Багато хто знаходить у книжках причини для продовження життя, корисні поради, схожі досвіди та способи їх проживання, і просто речі, які піднімуть настрій. Особливо у такий важкий воєнний час як зараз, важливо підтримувати психологічний стан у нормі, і один із способів зробити це – читати книжки.

Також є така практика як казкотерапія – це метод психологічного впливу на дитину за допомогою читання або прослуховування книжок, який направлений на покращення психологічного стану дитини, частково втілюючи її фантазії в життя, тим самим зменшуючи страхи та тривожність, допомагаючи подолати деякі проблеми характеру та поведінки (Kateryna Biloruska Foundation, 2022).

Було вирішено провести дослідження на прикладі таких бібліотек: Міжнародна молодіжна бібліотека (Internationale Jugendbibliothek) у Німеччині, Національна бібліотека України для дітей (НБУ для дітей), Центральна бібліотека ім. Т.Г. Шевченка для дітей, бібліотеки (Rum för Barn, TioTretton, Lava) в культурному центрі Kulturhuset в Стокгольмі.

Німецька міжнародна бібліотека дитячої та юнацької літератури пропонує широку і цікаву програму для дітей, яка напряду поєднується з творчістю, аби зацікавити малих читачів. Популярним є міжнародне читання для всієї родини, яке можна відвідати без реєстрації всією родиною. Читання назначаються на різні дні й проводиться абсолютно різноманітними мовами, аби кожен міг послухати книжки на своїй рідній мові. Трохи старші діти мають можливість зняти власний фільм на основі відомих дитячих творів, втілюючи в реальність свої фантазії та мрії, а молодші, взяти участь у книжкових зустрічах, у яких неймовірні історії поєднуються у цікаву гру, захоплюючи дітей. Бібліотека також веде активну діяльність у соцмережах. Особливо можна відзначити акаунт в інстаграмі, в якому бібліотека викладає огляди на книжки, з мальовничими й привабливими обкладинками та з доданою анотацією (Internationale Jugendbibliothek).

Культурний центр у Швеції пропонує велику кількість розваг, але також містить в собі декілька дитячих бібліотек для різних вікових категорій, відповідно для дітей віком від 0 до 9 років, від 10 до 13 та від 14 до 25. Бібліотека пропонує широкий простір для комфортного читання. Тут також є можливість слухати книжки різними мовами. Організація мистецьких майстерень, занять живопису та різноманітних конкурсів слугують заохоченням для дітей, аби повернутись в бібліотеку знову. Підлітки мають можливість представити свою творчість і доєднатись до книжкових гуртків (Kulturhuset Stadsteatern).

Центральна бібліотека ім. Т.Г. Шевченка в Україні пропонує багато сучасних і цікавих ініціатив для дітей. Під час гуртків діти не тільки слухають казки, а й активно розвивають свою творчість, створюючи яскраві вироби з паперу. Заняття відбуваються як онлайн, так і в бібліотеці. Також на заняттях

літературного клубу «П'ятниця. Вечір», які проводить відома письменниця Галина Ткачук, діти та підлітки мають можливість поглибити свої знання про творче письмо. Разом вони обговорюють цікаві книги та беруть участь у захопливих бесідах про літературу. У соцмережах бібліотеки можна спостерігати за постійними цікавими подіями. Наприклад, до всеукраїнського дня бібліотек, був проведений день, де дітям надали можливість стати працівниками бібліотеки на декілька годин. Сама ж бібліотека має великий простір та сучасне облаштування, що також спонукає дітей та підлітків відвідувати це місце (Центральна бібліотека ім. Т.Г. Шевченка для дітей м. Києва).

Сайт національної бібліотеки України для дітей пропонує великий список порад та джерел для заохочення читання дітей та підлітків, надає рекомендовані списки літератури для певної вікової категорії, що значно спрощує пошук літератури. Також бібліотека проводить різноманітні заходи та онлайн події, такі як вечірні слуханки, бібліо-АРТ майстерні, медіаосвітні ігри, психологічні тренінги та інші цікавинки для дітей різного віку. Тобто бібліотека робить все можливе, аби доєднати дітей до цікавого, але водночас повчально проведеного часу (НБУ для дітей).

Тому можна з упевненістю сказати, що бібліотеки є одним з основних центрів промоції читання, оскільки вони мають можливість займатися цим на рівні держави, отримуючи необхідну матеріальну підтримку та можливості. Для цього бібліотеки застосовують сучасні й молодіжні ресурси, наприклад просування читання у соцмережах. Також проводять неймовірно велику кількість заходів, працюючи над тим, аби вони були цікавими для дітей та підлітків. І чим далі, тим більше суспільство поглиблюється у читання завдяки цим різноманітним впровадженням в бібліотеках. Проте ще є куди рости, і на теперішніх досягненнях ніхто не збирається зупинятись. Тому читання буде просуватися й надалі, пристосовуючись до сучасних реалій, саме завдяки бібліотекам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Єфремова А. 10 причин, чому наш мозок хоче читати. Львів: Видавництво Старого Лева, 2022. 21 лютого. URL: https://starylev.com.ua/blogs/10-prychyn-chomu-nash-mozok-hoche-chytaty?srsltid=AfmBOoqnPPrZilluNhUPJ22ZNC_vkfkxxubhYBjulgTM_L4rCOiOYFYJ
2. Бібліотечне обслуговування дітей нові виклики, світова інтеграція. *Конференції НБУВ*. URL: <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/2130>
3. Головна сторінка Національної бібліотеки України для дітей. URL: <https://chl.kiev.ua/>
4. Електронна бібліотека «Культура України». *Електронна бібліотека «Культура України»*. URL: <https://elib.nlu.org.ua/object.html?id=14127>
5. Центральна бібліотека ім. Т.Г. Шевченка для дітей м. Києва (б. д.). URL: <https://shevkiyivlib.org.ua/>

6. Казкотетрапія для дітей – що це та як з нею працювати. 2022. *Kateryna Biloruska Foundation*. URL: <https://biloruska.foundation/kazkoterapiia-iak-podolaty-strakhy-dytyny-cherez-kazky-ta-fantazii/>
7. Bibliotek Rum för Barn (б. д.). *Kulturhuset Stadsteatern*. URL: <https://kulturhusetstadsteatern.se/bibliotek/rum-for-barn>
8. Internationale Jugendbibliothek (б. д.). *Internationale Jugendbibliothek – Internationale Jugendbibliothek*. URL: [https //www.ijb.de/home](https://www.ijb.de/home)

REFERENCE

1. Yefremova A. 10 prychn, chomu nash mozok khoche chytaty. Lviv: Vydavnytstvo Staroho Leva, 2022. 21 liutoho. URL: https://starylev.com.ua/blogs/10-prychyn-chomu-nash-mozok-hoche-chytaty?srsId=AfmBOoqnPPrZilluNhUPJ22ZNC_vkkfxxubhYBjulgTM_L4rCOiOYFYJ
2. Bibliotechne obsluhovuvannia ditei novi vyklyky, svitova intehtatsiia. Konferentsii NBUV. URL: <http://conference.nbu.gov.ua/report/view/id/2130>
3. Holovna storinka Natsionalnoi biblioteky Ukrainy dlia ditei. URL: <https://chl.kiev.ua/>
4. Elektronna biblioteka «Kultura Ukrainy». *Elektronna biblioteka «Kultura Ukrainy»*. URL: <https://elib.nlu.org.ua/object.html?id=14127>
5. Tsentralna biblioteka im. T.H. Shevchenka dlia ditei m. Kyieva. (b. d.). URL: <https://shevkiylib.org.ua/>
6. Kazkotetrapiiia dlia ditei – shcho tse ta yak z neiu pratsiuvaty. 2022. *Kateryna Biloruska Foundation*. URL: <https://biloruska.foundation/kazkoterapiia-iak-podolaty-strakhy-dytyny-cherez-kazky-ta-fantazii/>
7. Bibliotek Rum för Barn. (b. d.). *Kulturhuset Stadsteatern*. URL: <https://kulturhusetstadsteatern.se/bibliotek/rum-for-barn>
8. Internationale Jugendbibliothek. (b. d.). *Internationale Jugendbibliothek – Internationale Jugendbibliothek*. URL: [https //www.ijb.de/home](https://www.ijb.de/home)